Institucija ombudsmena za ljudska prava Bosne i Hercegovine

Sarajevo, 25. septembar 2012. godine

Almedina Karić, savjetnica za komunikacije i međunarodnu saradnju

Članak 1. Cilj

1. Cilj ovoga zakona je:

a) ustanoviti da informacije pod kontrolom javnoga tijela predstavljaju javno dobro od vrijednosti i da javni pristup ovim informacijama promovira veću otvorenost i odgovornost tih javnih tijela, te da su ove informacije neophodne za demokratski proces;

Članak 1. Cilj

b) ustanoviti da svaka osoba ima pravo pristupa ovim informacijama u najvećoj mogućoj mjeri sukladno javnom interesu, te da javna tijela imaju odgovarajuću obvezu objavljivanja informacije;

c) omogućiti svakoj fizičkoj osobi ili pravnim licima da zatraži izmjenu, i daje komentar na svoje osobne informacije pod kontrolom javnog tijela.

Članak 2. Tumačenje

Ovaj zakon se tumači kako bi olakšao i promovirao u najvećoj mjeri i bez odlaganja objavljivanje informacija pod kontrolom javnog tijela po najnižoj prihvatljivoj cijeni

Međunarodni standardi

- Najvažniji međunarodni dokumenti koji se odnose na pravo slobodnog pristupa informacijama su:
- Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima Ujedinjenih nacija (član 19)
- Pakt o građanskim i političkim pravima Ujedinjenih nacija (član 19)
- Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (član 10)
- Preporuke Vijeća Evrope
- Arhuška konvencija Ujedinjenih nacija.

Članak 19. Dužnosnik za informiranje

Svako javno tijelo imenuje dužnosnika za informiranje koji obrađuje zahtjeve sačinjene sukladno ovom zakonu.

Nakon imenovanja dužnosnika za informiranje, njegovo ime i podaci za kontaktiranje se dostavljaju Ombudsmenu.

Članak 20. Obaveza objavljivanja i dostavljanja

Svako javno tijelo dostavlja:

a) vodič kojim se svakoj osobi omogućava pristup informacijama pod kontrolom javnoga tijela uključujući, ali nije ograničeno na, informacije potrebne za obraćanje javnom tijelu i njegovom dužnosniku za informiranje, bitne elemente postupka podnošenja zahtjeva,zajedno sa uzorkom zahtjeva u pisanoj formi, informacije o kategorijama izuzetaka, postupku pristupa informacijama, troškovima umnožavanja, pristupu pravnom lijeku, i svim bitnim rokovima. Vodič također upućuje na indeks registar kako je utvrđeno u stavku 1.b), kao i na način pristupa registru. Vodič se dostavlja ombudsmenu, svakoj javnoj i pravnoj knjižnici u Bosni i Hercegovini i kada je moguće putem interneta, a dostupan je na zahtjev. Ovaj vodič je besplatan.

Članak 20. Obaveza objavljivanja i dostavljanja

b) indeks registar vrsta informacija koje su pod kontrolom javnoga tijela, oblik u kojem su informacije na raspolaganju, kao i podatke o tome gdje se može pristupiti tim informacijama. Ovaj indeks registar se stavlja na raspolaganje u smislu obveze o dostavljanju kako je utvrđeno u stavku a).

c) statističke podatke, po tromjesečnom prikazu, koji se odnose, ali nisu ograničeni na broj primljenih zahtjeva, vrstu traženih informacija, utvrđene izuzetke, kao i odluke koje se donesu u toku postupka, te konačne odluke. Ovi statistički podaci se dostavljaju Parlamentarnoj skupštini Bosne i Hercegovine i ombudsmenu, a dostupne su na zahtjev.

Članak 20. Obaveza objavljivanja i dostavljanja

d) Godišnji izvještaj, u kojem se detaljno navode funkcije, politika, poslovi I organizacijska struktura i financijski poslovi javnoga tijela, što uključuje, ali nije ograničeno na njegov predloženi budžet i godišnji financijski izvještaj koji sadrži detalje o ostvarenim prihodima i rashodima u prethodnoj godini. Ovaj izvještaj se podnosi Parlamentarnoj Skupštini Bosne i Hercegovine i dostupan je na zahtjev.

Članak 22. Aktivnosti ombudsmena

1. U obnašanju funkcija u smislu ovoga zakona ombudsmen za Bosnu i Hercegovinu možeinter alia razmatrati:

a) sačinjavanje i dostavljanje informacija, kao što su vodiči i opće preporuke za olakšavanje provođenja i primjenu ovoga zakona;

b) uključivanje u godišnji izvještaj posebnoga dijela koji se odnosi na njegove aktivnosti u smislu ovoga zakona, i

c) predlaganje uputstava o primjeni ovoga zakona svim nadležnim ministarstvima unutar Bosne i Hercegovine.

Član 22a.
Novčane kazne za prekršaje

1. Novčanom kaznom u iznosu od 1.000 KM do 15.000 KM kaznit će se za prekršaj nadležni javni organ ako:

- ne preduzme sve redovne mjere da prikupi zahtijevane informacije (član 14. stav 1.);
- ne donese rješenje kojim obavještava podnosioca zahtjeva da je odobren pristup informaciji (član 14. stav 2. tač. a), b) i c));
- ne donese rješenje kojim obavještava podnosioca zahtjeva da je odbijen pristup informaciji (član 14. stav 3. tač. a) i b));
- prekrši rok iz člana 14. stav 4. ovog zakona;
- naplaćuje naknadu ili taksu za podnošenje zahtjeva ili za pisana obavještenja (član 16.);
- ne imenuje službenika za informiranje i ne dostavi Ombudsmenu ime i podatke za kontaktiranje službenika za informiranje (član19.);

Član 22a.
Novčane kazne za prekršaje

- ne dostavlja Vodič kojim se svakom licu omogućava pristup informacijama pod kontrolom javnog organa, zajedno sa uzorkom zahtjeva u pisanoj formi (član 20. tačka a));

- ne dostavlja Indeks registar vrsta informacija koje su pod kontrolom javnog organa, oblik u kojoj su informacije na raspolaganju, kao i podatke o tome gdje se može pristupiti tim informacijama (član 20. tačka b));

Član 22a.
Novčane kazne za prekršaje

- ne dostavlja Parlamentarnoj skupštini BiH i Ombudsmenu, kao i na zahtjev, statističke podatke, po tromjesečnom prikazu, koji se odnose, ali nisu ograničeni na broj primljenih zahtjeva, vrstu traženih informacija, utvrđene izuzetke, kao i odluke koje se donesu u toku postupka, te konačne odluke (član 20. tačka c)); jednom godišnje ne dostavlja izvještaj Parlamentarnoj skupštini BiH (član 20. tačka d));

- ne pruži pomoć kako je utvrđeno članom 24. ovog zakona.

2. Za prekršaje iz stava 1. od tačke a) do k) ovog člana kaznit će se odgovorno lice u javnom organu novčanom kaznom u iznosu od 200 KM do 5.000 KM."

Struktura i analiza predmeta iz 2011.godine

- Institucija ombudsmena je u toku 2011. godine zaprimila ukupno 243 žalbe, od čega 66 u Uredu Banja Luka, 8 u Uredu Brčko, 14 u Uredu Mostar, 154 u Uredu Sarajevo, i jednu u Uredu u Livnu.

- Veliki broj žalbi odnosio se na neodlučivanje u zakonskom roku (66), odbijanje pristupa informacijama (47 žalbi), pravo na dvostepenost/ulaganje redovnih pravnih lijekova (4 žalbe) i ostalo (126 žalbi).

- Institucija ombudsmena je u 2011. godini izdala ukupno 17 preporuka, od čega je 9 realizovano.

Zabrinutosti

- Primjena testa javnog interesa
- Preciznije definiranje izuzetaka od objavljivanja
- Nadzor upravne inspekcije nad primjenom Zakona
- Aktivna transparentnost institucija
- Edukacije tražitelja informacija i službenika za informiranje
- Obuka o pokretanju upravnog spora i besplatna pravna pomoć
- Definicija drugostepenog organa kao hijerarhijski višeg organ od prvostepenog

HVALA NA PAŽNJI!

akaric@ombudsmen.gov.ba